

Sygn. akt II UK 303/18

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku A. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddziałowi w W.
z udziałem W. Sp. z o.o. w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 lipca 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 marca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od wnioskodawcy na rzecz pozwanego organu
rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 marca 2018 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawcy A. K. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 14 kwietnia 2015 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w W., z udziałem zainteresowanej W. - Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (płatnik), o podleganie ubezpieczeniom społecznym, którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z dnia 21 marca 2014 r., stwierdzającej, że nie podlega on - jako pracownik zainteresowanej Spółki -

ubezpieceniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu od dnia 15 lipca 2013 r. do dnia 18 sierpnia 2013 r. Sąd Apelacyjny, dzieląc ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, orzekł że zawarła pomiędzy płatnikiem składek, a wnioskodawcą w dniu 15 lipca 2013 r. umowę o pracę cechowała pozorność – art. 83 § 1 k.c., a tym samym nie może ona stanowić tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym określonym w art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej „ustawa systemowa”).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości pełnomocnik wnioskodawcy, zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zawarła pomiędzy płatnikiem składek a wnioskodawcą umowę o pracę cechowała pozorność, oraz że zatrudnienie wnioskodawcy nie znajdowało żadnego uzasadnienia w potrzebach faktycznych pracodawcy jak i w płaszczyźnie ekonomicznej płatnika składek, podczas gdy „warunkiem uznania oświadczenia za pozorne jest między innymi istnienie tajnego porozumienia, że oświadczenia nie mają wywołać zwykłych skutków prawnych a także zamiar obu stron nadania ich oświadczeniom waloru pozorności, podczas gdy w sprawie takich dowodów nie było”, art. 22 § 1 k.p., poprzez przyjęcie, że stosunek prawny łączący pracodawcę z wnioskodawcą nie odpowiadał cechom warunkującym uznanie go za stosunek pracy, art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 ustawy systemowej, poprzez uznanie, że wnioskodawca nie był objęty ubezpieczeniami społecznymi z tytułu umowy o pracę od dnia 15 lipca 2013 r. do dnia 18 sierpnia 2013 r., a także art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej, przez uznanie, iż „obie strony umowy o pracę miały świadomość i zamiar niewywoływania skutków prawnych określonych w składanych oświadczeniach woli”.

Pełnomocnik wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i o zmianę rozstrzygnięcia w całości (...)” wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano że skarga jest oczywiście uzasadniona, bowiem wydane orzeczenie w sposób rażący

narusza prawo. Pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że Sąd drugiej instancji - poprzez błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie przepisów prawa materialnego, wydał oczywiście nieprawidłowe orzeczenie. W ocenie skarżącego oczywista zasadność skargi przejawia się głównie w tym, że Sąd drugiej instancji w sposób niewłaściwy zastosował art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. uznając, iż zawartą pomiędzy płatnikiem składek a wnioskodawcą umowę o pracę cechowała pozorność, a ponadto zatrudnienie ubezpieczonego w realiach sprawy nie znajdowało żadnego uzasadnienia. Ponadto „błędna interpretacja przez Sąd Apelacyjny (...) art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., art. 22 § 1 k.p., art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 ustawy systemowej oraz art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p., (...) doprowadziła do naruszenia podstawowego prawa skarżącego, mianowicie objęcia ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej w zakresie wniosków w niej wskazanych wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest uzasadniony.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy

jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638). Trzeba też przypomnieć, że podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Ogólnie - uwzględniając okoliczności sprawy – trzeba przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania pracy zasadnicze znaczenie ma nie to, czy umowa o pracę została zawarta, lecz to, czy strony umowy pozostawały w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 ustawy systemowej). O tym, czy strony istotnie w takim stosunku pozostawały i stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje natomiast samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Treść oświadczeń woli złożonych przez strony przy zawieraniu umowy o pracę nie ma więc rozstrzygającego znaczenia dla kwalifikacji danego stosunku prawnego służącego pozyskiwaniu „pracy” jako stosunku pracy. Jeżeli stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia, wady oświadczeń woli dotyczące umowę o pracę, nawet powodujące jej nieważność, nie wywołują skutków prawnych w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 marca 1999 r., II UKN 512/98; z dnia 17 grudnia 1996 r., II UKN 32/96; z dnia 17 marca 1998 r., II UKN 568/97; z dnia 28 lutego 2001 r., II UKN 244/00; z dnia 2 czerwca 2006 r., I UK 337/05; z dnia 6 marca 2007 r., I UK 302/06; z dnia 4 października 2007 r., I UK 116/07; z dnia 19 lutego 2008 r., II UK 122/07; z dnia 11 maja 2009 r., I UK 15/09; z dnia 5 czerwca 2009 r., I UK 21/09; z dnia 19 stycznia 2010 r., I UK 281/09; z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 204/09; z dnia 21 maja 2010 r., I UK 43/10; z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 74/10; z dnia 26 lutego 2013 r., I UK 472/12, LEX nr 135641; z dnia 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783; z dnia 17 marca 2016 r., III UK 83/15, LEX nr 2026236 i z dnia 17 maja 2016 r., I PK 139/15, LEX nr 205761). Dla objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami

społecznymi istotne jest zatem, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Zasadnicze znaczenie w procesie sądowego badania, czy dany stosunek prawny jest stosunkiem pracy, ma ustalenie faktyczne, czy praca wykonywana w ramach analizowanego stosunku prawnego rzeczywiście ma cechy wymienione w art. 22 § 1 k.p. W tym celu bada się okoliczności i warunki, w jakich dana osoba wykonuje czynności na rzecz innego podmiotu prawa i dopiero w wyniku tego badania (poczynienia stosownych ustaleń) rozstrzyga się, czy czynności te świadczone są w warunkach wskazujących na stosunek pracy. Za utrwalony w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego należy uznać również pogląd, zgodnie z którym, mimo nieważności zawartej umowy o pracę wynikającej z naruszenia przepisów o reprezentacji spółki kapitałowej, strony mogą nawiązać umowny stosunek pracy przez czynności dorozumiane, w szczególności wskutek dopuszczenia pracownika do pracy, przyjmowania pracy przez pracodawcę i realizowania takiego stosunku prawnego, który odpowiada cechom stosunku pracy określonym w art. 22 k.p. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 marca 2000 r., I PKN 558/99, OSNAPiUS 2001 nr 16, poz. 512; z dnia 12 stycznia 2005 r., I PK 123/04, OSNP 2005 nr 15, poz. 231; z dnia 23 lipca 2009 r., II PK 36/09, OSNP 2011 nr 5-6, poz. 77 oraz z dnia 8 czerwca 2010 r., I PK 16/10, LEX nr 607243). Wykładnia taka ma zastosowanie do pracownika spółki handlowej, także członka jej zarządu niebędącego wspólnikiem i nie ma podstaw do odstąpienia od takiego poglądu. W tezie wyroku z dnia 16 października 2018 r., I UK 115/18 (OSNP 2019 nr 5, poz. 61) wskazano, że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wykonujący swoje obowiązki na podstawie stosunku prawnego, w tym nawiązanego w sposób dorozumiany, spełniającego kryteria określone w art. 22 k.p. podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, nawet gdy jest wspólnikiem tej spółki (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej).

Zważywszy powyższe uwagi należy uznać, że skarżący nie zdołał skutecznie wykazać, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy się dodatkowo uwzględni, iż uzasadnienie skargi kasacyjnej w istocie zmierza do zakwestionowania oceny prawnej poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych.

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., określając wynagrodzenie pełnomocnika organu rentowego zgodnie z § 9 ust. 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).